

Uutisia ja tiedonantoja – Nyheter och meddelanden

Aaro Hellaakoski – runoilija ja maantieteilijä

Suomen suuriin runoilijoihin kuuluva **Aaro Hellaakoski** oli koulutukseltaan luonnontieteilijä. Leipänsä hän ansaitsi oppikoulun opettajana, Helsingin yliopiston maantieteen dosenttina ja lehtimiehenä.

Hän syntyi 1893 Oulussa, jonka lyseossa hänen isänsä **Antti Rieti Hellaakoski** opetti luonnontieteitä, oppilaiden joukossa tulevat maantieteilijät **J. G. Granö** ja **Iivari Leiviskä**. Oulua onkin sanottu maantieteilijöiden hautomoksi.

Hellaakoski lähti nuorena ylioppilaana mukaan isänsä tutkimusretkelle Höytiäiselle. Myöhemmin hän kartoitti muinaisen Saimaan rantamuotoja ja teki väitöskirjansa 1927 Puulan vesistön vaiheista.

Hellaakosken runoja on tutkittu paljon, mutta **Pekka Tarkan** elämäkerrallinen teos *Nuori Aaro* poikkeaa edeltäjistään. Se ottaa huomioon myös hänen työnsä tiedemiehenä. Tieteellisen työn vaikutukset eivät Tarkan mukaan näy runoissa mekaanisesti, mutta tietty yhteys on ilmeinen. Monet Hellaakosken runot tapahtuvat rannan maisemassa tai vedenalaisen maailman rajapinnassa.

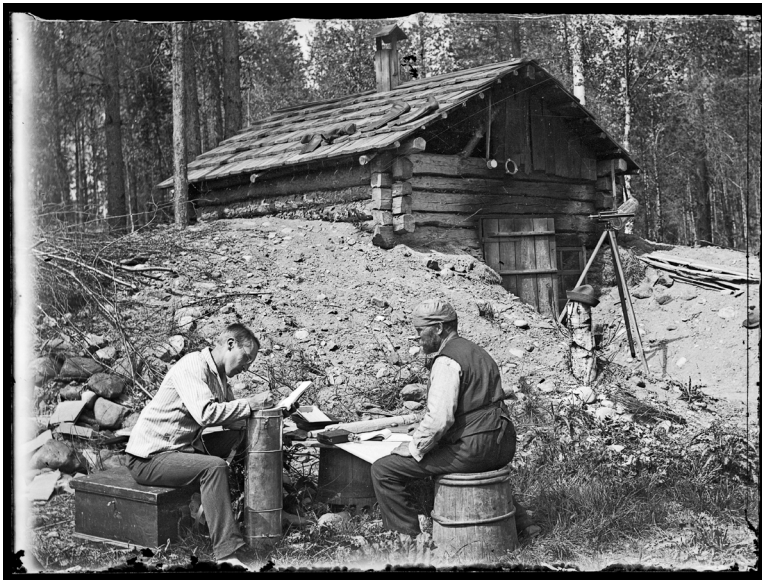
Tiedemiehenä Hellaakoski oli tiukka empiirikko, mutta hänen runoissaan luonnonlait eivät päde. Kuuluisassa *Hauen laulussa* syvyyksien peto nousee kuivalle maalle ja sitten kuusen latvukseen laulamaan.

Tulos on jotakin aivan toista kuin **Zacharias Topeliuksen** *Kesäpäivä Kangasalla*, jossa pikkulintu visertää kiitosta Jumalalle Harjulan seljanteen ylimmällä oksalla. Hellaakosken hauki vetää sellaisen virren ”että vaikeni linnut heti”.

Terra julkaisee katkelman Pekka Tarkan *Nuoresta Aarosta*. Teos, alaotsikoltaan *Hellaakosken tiede, taide ja runous*, ilmestyy elokuussa 2022 Siltalan kustantamana.

Nuori Aaro

Muistiinpanoissaan loppuvuodelta 1918 Hellaakoski sijoittaa maantieteen dosentti Iivari Leiviskän kolmen tärkeimmän ihmisensä ryhmään: ”Minulla on yksi ’ystävä’, [runoilija V. A.] Koskenniemi, yksi leikkitoveri – [taidemaalari ja kirjailija Viljo] Kojo ja lisäksi mekaniikan opettaja – Leiviskä.” Mekaniikalla hän viittaa niihin teknisiin suorituksiin, joita kuului Leiviskän harjututkimuksissaan käyttämään profiointimenetelmään. Niitä hän harjoitteli opettajansa apulaisena, kun Tuuloksella ja Hauholla mitattiin Toiselta Salpausselältä alkavaa pitkittäisharjuksoa, joka jatkuu Kanta-Hämeestä Kangasalan kautta Pyynikille. Hän oli 1920 muka-

Aaro Hellaakoski ja hänen isänsä tukikohdassaan Höytiäisen Jouhtenisen saarella. Hautalahden maasaunan edessä Zeissin vaaituskone. Antti Rieti Hellaakosken lasinegatiivin kunnosti valokuvaaja Petri Nuutinen.

na myös Leiviskän projektissa, joka koski Päijänteen historiaa.

Opettajaansa Hellaakoski ei suhtautunut varauksettomasti ihaillen. Hänen muistiinpanoissaan on ironisia huomautuksia Leiviskän tutkimusten hitaasta tahdistista: esimerkiksi Päijänteen kartoitusta ”Iivari opetuslapsineen ei tahtonut saada käyntiin”. Saattaa olla, että hän hautoi mielessään opettajansa saavutusten ylittämistä ryhtymällä Päijännettä isomman Saimaan tutkijaksi. Kokonaisuuteen katsoen hän kyllä hyväksyi Leiviskän työn. ”Nyt kun hän alkaa saada selville harjunrinteet, täytyy kyllä alistua hänen Suomi-kuvansa edessä.”

Kesällä 1919 Hellaakoski pääsi täysin voimin muinaisen Saimaan rantaviivan kimppuun ja teki pohjoisessa ja idässä yleisrynnäkön niille paikoille, joiden mittaustyö oli jäänyt kesken. ”Vielä lokakuussa heiluun Iisalmen tienoilla, parrakkaana ja repaleisena jotta rosvoksi luulivat.” Kirjoitustyö alkoi keväällä 1922. ”Kovasti sisutin, ja joutuihan se.”

Suursaimaa ilmestyi saman vuoden syksyllä Suomen maantieteellisen seuran *Fennia*-sarjan 43. niteen laajimpana tutkimuksena: siinä on 122 tiuhaan ladottua painosivua, 34 valokuvaa, kuusi arkkia profiilipiirroksia sekä karttaliite. Sarjan alaotsikko *Bulletin de la société géographique de Finlande* osoittaa sen kansainvälisen luonteen: Hellaakosken työn rinnalla samassa niteessä on muita tutkielmia, muun muassa A. K. Cajanderin ja Yrjö Ilvessalon *Ueber Waldtypen II* ja Viljo Tolvasen *Der Alt-Päijänne*. Hellaakosken työ on kirjoitettu jäntevällä ja persoonallisella suomen kielellä, ja siinä on kymmensivuinen saksankielinen tiivistelmä.

Suursaimaasta runollisesti luonnontieteilijän tarkkuudella

”Mahtavasti, voimakkaasti, Saimaan aallot vyöryy Vuoksessa”, kirjoitti J. H. Erkkö runossaan, jota suomalaiset mieskuorot ovat E. A. Hagforsin sävellyksenä pauhaten kaiuttaneet. *Laulu Vuokselle* kehittää isänmaallisen allegorian: vahva virta soittaa voiton virttä sortovuosien uhkaamalle Suomelle. Maantieteilijät ovat jättäneet kansakunnan kohtalot sivummalle.

Hellaakosken *Suursaimaa* viittaa esitelmään, jonka valtiongeologi Hugo Berghell piti 1898 skandinaavisten luonnontutkijoiden kokouksessa Tukholmassa. Berghell esitti, että Saimaan vesimassa oli alun perin yhteydessä Päijänteen vesistöön ja laski Kymijokea myöten mereen. Vuoksi syntyi myöhemmin, kun vedet avasivat Salpausselän alavasta kohdasta itselleen uuden uoman kohti Laatokkaa. Hellaakoski ei varsinaisesti vastusta Berghellin näkemyksiä, mutta katsoo niiden jäävän

olettamuksiksi, koska tämä ei esitä tutkittuja tosiasioita niitä tukemaan.

Ärtymys varhaisemman maantieteen puutteista on *Suursaimaan* lähtökohtia. Hellaakoski ei arvostanut tutkimusta, joka tyytyi esittämään piirroskuvan joistakin kivensiruista vaivautumatta ilmoittamaan kohteensa korkeutta merenpinnasta. ”Ja sehän kuitenkin on ainoa kiintopiste, jonka varaan tuon teoreettisen sisäjärven voisi ripustaa!” Siihenastinen tutkimus esitteli rantamuodostumia ”varmoina todistuksina joistain oletetuista vedenvaiheista, ilman että on yritetty näitä muodostuksia kuvata, vielä vähemmän ajatella minkälaisia muodostuksia jokin määrätty vedenvaihe aiheuttaa”. Olettamusten ja arvelujen sijaan Hellaakoski vaati tiukasti kokemusperäistä tietoa, ”päämääränä vain ulkona luonnossa suoritettava kriittinen tutkimus ja senmukainen pidättyvä rajoittuminen”.

Konkreettisenä tavoitteena oli selvittää Vuoksen syntyä edeltäneen vesistön muinaisranta koko Saimaan altaan alueella Etelä-Karjalasta Pohjois-Savoon. Jo pro gradu -työnsä aikaan Hellaakoski oli havainnut muinaisen järven muovaamia rantatörmä, jotka ovat kuiville jäätyään säilyneet muuttumattomina nykyistä Saimaata korkeammalla. Hän jatkoi työtä lähtökohtanaan tiukan empiirinen havainnointi. Silmän apuna hänellä oli Zeiss-kone, vaaituslaite, jonka avulla hän mittasi nelisensataa rantaprofiilia. Niistä hän otti teokseensa 219.

Suursaimaaseen liitetyistä profiilipiirroksista voi erottaa muinaisrannan perusmuodon. Ylimpänä on rantavoimien syövyttämä jyrkkä törmä, jonka juurella entisellä rantaviivalla yleensä esiintyy kapea kivivyyö, pallekivikko. Veden ja maan rajalinjasta Hellaakoski käyttää termiä purkutaso. Sen vaiheilta ulapan suuntaan alkaa veden alla ollut terassi, loivasti viettävä pinta, jota aaltojen ja jään voimat ovat tasoittaneet. Siitä Hellaakoski käyttää joskus ranskan sanaa *plateau* sen kotoisessa asussa: platoo. Terassi päättyy jyrkkään pudotukseen, jossa rantavoimien tasaava vaikutus on lakannut. Uimaan opettelevat lapset tuntevat sen nimellä äkkisyvä. Kuiville jääneen äkkisyvän nimi geomorfologien kielessä on jyrkänparras.

Rannan perusmuodosta on lukemattomia muunnoksia. Niitä kehittyi varsinkin harjuilla, joiden hiekkaan ja soraan aallot ja jää vaikuttivat tehokkaasti. Ideaalitapaus on Itämeren Yoldia-vaiheessa syntynyt Taipalsaaren Kyläniemi, joka oli noin 30 metriä nykyistä Saimaan pintaa korkeammalla. Kyläniemen jyrkille rinteille ovat myöhemmät vedenkorkeuden vaiheet jättäneet selvät jälkensä. Olosuhteet olivat mitä otollisimmat muinaisen Saimaan rantamuotojen vaaitsemiseen.

Seuratessaan muinaisen järven korkeinta rantatasoa Hellaakoski merkitsi mittauspaikat *Suursaimaan*

karttalehdelle rasteilla. Niitä on tiheimmin Etelä-Saimaalla kummankin Salpausselän rannoilla, sekä Kyläniemellä että Lappeenrannan ja Imatran välisellä alueella. Pohjoisin mittauspiste on Salahmi-järvellä Iisalmen ja Kajaanin puolimaissa, kun taas itäisimmät rastit sijoittuvat Kiteen – Joensuun linjalle. Eteläosan läntisin rasti on Ristiinassa Mikkelin lähellä. Muinainen Suursaimaa ulottui siis paljon nykyistä Saimaata laajemmalle, ja sen vedet laskevat aluksi nykyisen Kalajoen uomaa Pohjanlahteen. Maankohoamisesta johtuva Etelä-Suomen maanpinnan vähittäinen kallistuminen kaakkoon siirsi vesistön purkausreitit jonnekertaan etelämmäksi.

Mittauspisteiden maiseman tarkastelussa Hellaakoski etenee kaakosta luoteeseen ja keskittyy tiukasti fyysiseen maantieteeseen, siis tutkii kivikunnan ja vesiluonnon ilmiöitä ihmisen toiminnasta riippumattomana kokonaisuutena. Muutaman kerran hän loikkaa ilmakehän ja kasvikunnan puolelle. Pohtiessaan järvien tulvimista hän arvelee, että kasvillisuus kykeni ennen muinoin ”sitomaan tulvien jyrkkyyden toisella tavoin kuin nyt, jolloin metsät on vesien rantamilta melkein hävitetyt”. Vaivoin hän hillitsee ihastuksensa, kun Puruveden Hummonsella purkutason kivivyötä peittää *Sphagnum*, rahkasammal.

Eläinkuntaa Hellaakosken tutkimus ei kosketa. Reliiktilaji saimaannorppa mainitaan, mutta vain todisteena sisämaan muinaisen ”suuren veden” yhteydestä mereen. Isokokoinen nisäkäs ihminen eli kivikaudella Suursaimaan rannoilla, mutta siitä Hellaakoski ei kiinnostu, vaikka tietämystä kam-pakeruamisesta kulttuurista oli noihin aikoihin jo kertynyt. Tieto kulki päinvastaiseen suuntaan. *Suursaimaan* faktat muinaisjärven rantaviivasta auttoivat arkeologeja ajoittamaan kivikauden ihmisen elämää Savonlinnan Pääskylahdella.

Ihmisen jälkiä maisemassa Hellaakoski ei voi täysin ohittaa. Maantie ja rautatie ovat muokanneet Punkaharjua. Saimaan etelärannan metsäteollisuusalueella hän toteaa, että rantamuodon ”sopiva korkeus on hyvin usein houkutelut satamalaitteita puoleensa”. Kolmattasataa kilometriä pohjoisempaa Lapinlahden harjulla hän havaitsi maantien käyttävän hyväkseen muinaisjärven terassa. Siellä luonnonmaantieteilijän mittaama profiili nousee asemalaiturilta, kun taas ”purkutasokivikon laadun saa erittäin havainnollisesti nähdä apteekkarin tonttipalstalta”. Siilinjärven Kasurilanmäellä rantaviiva kapuaa Kärkkäisen mökin tienoille, kun taas Vieremän Saeharjulla mitattu profiili numero 200 osoittaa, että muinainen rantaviiva nousee harjulle maantien alapuolella olevan dyynin alta Työvään Osuuskaupan vieritse.

Kärkkäisen mökki ja työvään osuuskauppa ovat ihmislajin tekoa, mutta Hellaakosken työssä vain

kinnekohtia kivikunnan ilmiöiden paikantamisessa. Muu ei geomorfologia hetkauta. Hän ei ole tietävinään nykyään kansallismaisemaksi julistetusta Lapinlahden Väisälänmäestä, jossa Ero Järnefelt teki tunnetun maalauksensa *Raatajat rahanalaiset*. Hänelle riittää, että Suursaimaan aikoihin Väisälänmäki oli Onkiveden ulapan saari.

Hellaakosken tekstissä esiintyy joskus laatusana kaunis, mutta tässä yhteydessä se ei tarkoita esteettistä laatua. Luonnontieteilijälle ”kaunis” merkitsee lähinnä sellaisia muotoja, jotka osuvat lähelle mitaustulosten keskimääräistä ideaalihakmoa. Kuitenkaan ei voi olla huomaamatta, että Hellaakosken estetiikalle altis silmä pääsee joskus töihin tiukan tieteen lomassa.

Punkaharjulta pohjoiseen aukenevan Puruveden Hellaakoski määrittelee kirkasvetiseksi harjujärveksi, jonka Hummonsella etelärannalla harjujonoit käyvät järven halki kaakosta luoteeseen, joko kuivana selänteenä tai kokonaan veden alla. Siellä ”aukean ulapan aallokko on entisten vedenvaihteen aikana tiukasti piessyt harjun rinnettä” ja luonut rantaviivan, joka on ”kaunein mitä Puruvedellä tapaa”. ”Kilometrimääriä kiertää se harjunrinteessä, tämän mutkia noudatellen, selvänä törmärannikkona.” Sekä tiedemies että kauneuden rakastaja ovat siihen tyytyväisiä.

Samoin tapahtuu Haukiveden Varparannalla, jossa harjujono sukeltaa järveen noustakseen näkyviin Peräsalon (nykyisin Herasalo) saarena. Hellaakoski merkitsee entisen Suursaimaan rantaviivan kirjaimin S–S ja näkee Peräsalossa vuosisatojen hioman jalokiven:

Sen kaakkoisosa nousee vedenpinnan alta pitkänä, matalana kivisärkkänä. Luoteis- (eli melkein pohjois-) kärjessä on samoin matala harjupyörylä. Mutta keskikohdalla on pyöristetyn vinoneliön muotoinen kohonema, jonka tyvää kiertää S–S-ranta ympäri saaren, sulkien sisäänsä jokseenkin tasalakisen platoontapaisen alueen; joka siis on S–S-aikana ollut pieni harjusaari törmärannikkoinen. Ainoastaan saaren luoteisessa kärjessä näkyy purkutason alapäästä huhtoutuneen esiin kappale ydinkalliota.

Tutkimuksensa alussa Hellaakoski esittää yleiskuvan Saimaan eteläosien maisemasta ja avaa näköalan, joka tuo mieleen suomalaisen kirjallisuuden klassiset perusteokset.

Itse järvalue on rikkonaista kumpumaata, joka, aina säilyttäen kumpuilevan luonteensa, toisinaan nousee pieniksi mantereiksi, toisinaan painuu järven vedenpinnan alle, josta kumpujen huiput pistävät esiin lukemattomina saarina ja nieminä. Vuorilta ja mäiltä katsoen ovat järvien painanteet useasti ikään kuin tulvan peitossa olevaa manteretta.

Ylhäältä nähty maisema on Runebergista alkaen meikäläisen kirjallisuuden toistuva aihe, *topos*. Kirjallisuudentutkija Kai Laitinen on antanut sille nimen ”suuri panoraama”. Sen perustyyppi avaa ylhäältä katsotun kesäisen metsä- ja järvimaiseman. Siihen kuuluu merkkejä ihmistyön tuloksista, sitä säestävät luonnosta tai kyläyhteisöstä kuuluvat äänet.

Hellaakosken luonnonmaantieteellisessä pano- raamassa ihmistä ei näy eikä kuulu. Oman topok- sensa hän sijoittaa maan ja veden leikkauspinnalle, joka jakaa maiseman kahtia, yliseen ja aliseen. Vedenalainen maailma on samaa syntyä kuin kumpuilevat mantereet, mutta ihmissilmältä salattu.

Hellaakoski säilyttää vapautensa

Tiedemies Hellaakoski pääsi *Suursaimaassa* tavoitteeseensa ja pystyi hahmottamaan muinaisjärven ajalta vähän ennen Vuoksen syntymistä, joka tapahtui noin 5 700 vuotta sitten. Vesistön eri vaiheisiin vaikuttivat maan kohoamisen jäätäläisvoimat: ilmiön syynä oli viime jääkausi, jonka aikana jopa kolmen kilometrin paksuinen jäämassa painoi maankuoren kuopalle, syvimmälle Perämeren alueella, kunnes jään sulamisen jälkeen painuma alkoi vähitellen palautua ennalleen. Kun maa nousi luoteessa huomattavasti nopeammin kuin kaakossa, altaan vedet etsivät uudet laskujoet etelämpää ja purkautuivat Kymijoen vesistön kautta Suomenlahteen.

Tässä vaiheessa Suursaimaa huuhtoi etelässä Ensimmäistä Salpausselkää ja rajoittui pohjoisessa vedenjakajaan, joka toiselta puoleltaan vietti kohti Oulunjärveä. Se oli suuri ja melko yhtenäinen al- las, valtava järvi peili autiossa maassa. Sen pinta oli nykyisiin korkeustasoihin verrattuna kallellaan kaakkoon: se oli pohjoisessa noin 120 metriä mutta kaakossa vain 80 metriä nykyistä merenpintaa ylempänä. Kun vesi yhä nousi kaakossa, Ensimmäinen Salpausselkä murtui matalasta kohdasta ja päästi Vuoksen valloilleen. Suursaimaan vedenpinta laski nopeasti kahdesta kolmeen metriä.

Nykyisen käsityksen mukaan muinaisranta on syntynyt eri osissa järviällästä eri aikoina; järvien pinnat ovat saattaneet olla myös paljon nykyisiä rantatasoja alempana. Hellaakoskella oli intoa mutta ei keinoja määrittää vedenalaisia muinaisrantoja. Niitä selvitti pari vuotta myöhemmin Väinö Auer tutkimuksessaan Vanajaveden järviältä veden-

pinnan noususta, jolloin myös veden alle jääneet vaiheet tulivat kirjatuiksi.

Hellaakosken työ ei saanut julkista huomiota. Päijänteen tutkija Viljo Tolvanen aikoi esitellä sen *Aika*-lehdessä, mutta jostain syystä hanke raukesi. Tieteellisen yhteisön nuori polvi kuitenkin innostui tutkimuksen laadusta. Jääkauden jälkeisten maala- jien tuntija Matti Sauramo kirjoitti Hellaakoskel- le, että vanhemman polven auktoriteeteilla olisi *Suursaimaasta* paljon oppimista. Häntä ilahdutti, että Hellaakoski pysytteli varmallalla pohjalla, pyrki totuuteen eikä ihmeellisiin tuloksiin ja osoitti, että ”kvartaari-geologiaakin, vieläpä rantaviivoja voidaan käsitellä eksaktisen tieteen tavoin”. Hän ihmetteli,

miten mielikuvien ihminen voi niin eksymättä py- sytellä totuuden kaidalla polulla. Mutta kenties on- kin niin, että se, joka käyttää sekä lyyraa että pun- nituskonetta, voi ne erottaa paremmin kuin toinen, joka on vain tuttu jommankumman kanssa. Saama- si tulos: Pohjolan maassa jäätäläisvoimin kohoava kupooli on yksinkertaisuudessaan sekä esteettinen että tieteellisenä tuloksena luotettava, hävittäen hä- märeät kuvitelmat.

Sauramosta tuli myöhemmin geologian ja paleon- tologian professori. Hänen lausuntonsa osoittaa, että *Suursaimaa* olisi mitä ilmeisimmin hyväk- sytty väitöskirjaksi, jos Hellaakoski olisi tavoit- tellut akateemisia meriittejä. Sitä hän ei kuiten- kaan vielä halunnut. Ratkaisustaan hän sai kiitosta V. A. Koskenniemeltä, joka piti *Suursaimaata* kunnioitettavana tutkimustyönä, mutta toivoi Aa- ron keskittyvän runouteen. Hän oli keskustellut kuvanveistäjä Väinö Aaltosen kanssa ja saanut sen käsityksen, että tieteellinen ura ei kiinnostanut Hellaakoskea. Hän kirjoitti, että oli ”tyylissä koko persoonallisuutesi kanssa, ettet tahtonut julkaista sitä väitöskirjana. Et kaipaa tohtorin titteliä.”

Arvio osui sillä hetkellä oikeaan. Hellaakoski oli kylläkin harkinnut tulevaisuutta opettajan työstä leipänsä ansaitsevana tutkijana. Hän oli aloittanut tieteellisen uran lupaavasti ja harjoitellut opettajan ammattia eri kouluissa. Tässä vaiheessa hänellä oli kuitenkin muuta mielessä. Hänellä voisi olla tule- vaisuutta runoilijana, lehtimiehenä ja kirjallisuuden ja kuvataiteen kriitikkona. Hän hylkäsi sitoutumi- sen virkaan ja asettumisen paikoilleen. Hän halusi säilyttää vapautensa.

PEKKA TARKKA
FT, toimittaja

Maantieteilijät esillä Geoinformatiikan tutkimuspäivillä

Geoinformatiikan tutkimuspäivät 2022 järjestettiin pitkästä aikaa paikan päällä Helsingin yliopiston Kumpulan kampuksella, kahden vuoden etäjärjestelyjen jälkeen. Konferenssi on geoinformatiikan yliopistoverkosto Fiuginetin tapahtuma, jossa esitellään ja keskustellaan ajankohtaisista geoinformatiikkaan liittyvistä asioista. Tänä vuonna tilaisuus järjestettiin 9.–10. toukokuuta. Tapahtuman aluksi GeoForum Finlandin toiminnanjohtaja **Juha Saarentaus** kertoi kansallisesta paikkatietostrategiasta 2022–2025. Strategialla on kolme painopistettä: ympäristöhaasteiden ratkaiseminen paikkatiedolla, paikkatieto liiketoiminnan moottorina ja paikkatieto tietovarantojen rakennemuutoksessa. Sotatieteen professori (evp) **Mika Hyytiäinen** puhui siitä, miten sotatilanteessa on monella eri tavalla oltava vihollista parempi. Hän korosti muun muassa sitä, miten tärkeää on tietää maaperän kosteuden ja jäätyneisyyden ajankohtainen tilanne, jotta tiedetään miten hyvin maastossa voi ajoneuvoilla liikkua. Myös muu datan ajankohtaisuus ja tiettyjen tietojen salaaminen voi olla kriisitilanteessa tärkeää.

Aamukahvin jälkeen tutkija **Arto Viinikka** Suomen ympäristökeskuksesta kertoi Hyvä lähiö -hankkeen tutkimustuloksista. Hankkeessa on tutkittu viher- ja vesialueiden saavutettavuutta suhteessa alueen sosioekonomiseen tasoon. Yksi tulos oli se, että Helsinkiä lukuun ottamatta Suomen isoimmassa kaupungeissa asuinalueen matala sosioekonominen taso on yhteydessä hyvään viheralueiden saavutettavuuteen. Tutkimusryhmäjohtaja **Pyry Kettunen** sekä vanhempi tutkija **Merve Keskin** Maanmittauslaitoksen Paikkatietokeskuksesta kertoivat omasta kartografiatutkimuksestaan, jossa tutkitaan muun muassa, miten katseenseurannan avulla voimme paremmin ymmärtää ihmisten tapaa katsoa ja havainnoida karttakuvaa.

Lounastauon jälkeen tohtorikoulutettava **Antti Hiltunen** Itä-Suomen yliopistosta esitti tutkimustaan energiaköyhyydestä Pohjois-Karjalasta. Tulokset viittaavat siihen, että energian hinnannousu vaikuttaisi voimakkaammin maaseudulla asuvilla kuin kaupungissa asuvilla. Turun yliopiston tutkijatohtori **Carlos Gonzales-Inca** puolestaan kertoi paikkatiedon ja tekoälyn tarjoamista mahdollisuuksista terveystutkimuksissa. Ennen kahvitaukoa Esri Finlandin asiantuntija **Riikka Jantunen** ehti vielä puhua siitä, miten Esrin paikkatietokoulutus voi tukea korkeakoulutusta. Esiin nousi myös esimerkiksi se, että työelämässä on vilkkaassa käytössä paikkatiedon verkkosovelluksia, kun taas opetuksessa keskitytään työpöytäsovelluksiin.

Ensimmäisen konferenssipäivän loppupuolella Helsingin yliopiston geoinformatiikan professori **Tuuli Toivonen** nousi kirjaimellisesti pöydälle seisomaan, nähdäkseen osallistujat paremmin, ja kertoi omasta tutkimusryhmästään ja uudesta Euroopan tiedeunionin rahoittamasta Greentriavel-projektistaan. Hankkeessa tutkitaan kaupunkiliikenteen viherympäristöä uusin keinoin massadatan avulla. Päivän loppuksi Paikkatietokeskuksen professori **Juha Oksanen** esitti Geoportin uudistuksia sekä tulevia parannuskohtia.

Professori Tuuli Toivonen kertoi Euroopan tiedeunionin rahoittamasta Greentriavel-tutkimushankkeesta Geoinformatiikan tutkimuspäivillä Helsingissä.

Toisen konferenssipäivän aloitti geomedian ja geoinformatiikan oppimiseen ja opetukseen keskittynyt erikoissessio, jossa oli kolme esitystä. Ensimmäisen esityksen piti yliopistolehtori **Petteri Muukkonen** Helsingin yliopistosta geomedian

kriittisestä lukutaidosta ja Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamasta tiedonluvun Critical-hankkeesta. Apulaisprofessori **Martin Hanus** (Kaarlen yliopisto, Tšekki) jatkoi kertomalla, miten voidaan edistää kriittistä kartanlukutaitoa ja esitti omaa projektiaan *mapwork.education*, jossa on pelillistetty kartanlukutaidon oppimista. Tämän ensimmäisen osion viimeisenä puhujana esiintyi Helsingin yliopiston kaupunkitutkimuksen ja -suunnittelun maisteriohjelman opiskelija, Hämeen ammattikorkeakoulun lehtori **Sirpa Ojansuu**. Hän kertoi maisterintutkielmastaan, joka liittyy kansalaisten taitoihin osallistua kaavoitusprojekteihin ja miten tällaiset taidot näkyvät opetussuunnitelmissa ja eri oppiasteiden opetuksessa.

Kahvitauon jälkeen Tieteen tietotekniikan keskuksen (CSC) asiantuntija **Samantha Wittke** piti työpajan, jossa pohdittiin CSC:n tehokas palvelujen käyttöä geoinformatiikan laskentojen ja analyysien tukena sekä näiden palveluiden kehittymistä. Viimeinen osa geoinformatiikan tutkimuspäiviä oli professori **Niina Käyhkön** johtama paneelikeskustelu, jossa yliopistonlehtorit Petteri Muukkonen ja **Jussi Nikander** ja toimitusjohta-

ja **Timo Sääsä** (Geotrim Oy) keskustelivat siitä, miten koulutetaan tulevaisuuden paikkatietotekijöitä ja millaista osaamista heiltä odotetaan ja tarvitaan. Yhteenvetona voidaan sanoa, että geoinformatiikan alan asiantuntijoiden keskeiset taidot liittyvät taitoon arvioida aineiston luotettavuutta ja käyttöä, projektityöskentelyyn, työskentelyn dokumentointiin sekä uuden oppimiseen myös itsenäisesti. Keskustelussa keskiöön eivät niinkään nousseet tiettyjen paikkatieto-ohjelmien tekninen hallinta, sillä asiantuntija oppii uuden paikkatieto-ohjelman verrattain nopeastikin tarvittaessa. Pohjan tälle antaa asiantuntijuuden peruspilarit eli käsitteiden hallinta ja paikkatiedon luonteen ymmärrys.

Konferenssi oli kokonaisuudessaan erinomainen tietoisuutta siitä, mitä suomalaisen geoinformatiikan piirissä on meneillään. Geoinformatiikan tutkimuspäivät järjestetään taas ensi keväänä, järjestäjäkautta päätetään myöhemmin.

EMIL EHNSTRÖM

*Geotieteiden ja maantieteen osasto,
Helsingin yliopisto*

Keskusteluja ja kohtaamisia Kaupunkitutkimuksen päivillä

Suomalaisen kaupunkitutkimuksen monipuolinen kenttä kokoontui Tampereen yliopiston päärakenuksen vuosittaisille Kaupunkitutkimuksen päiville 28.–29.4.2022. Päivät olivat tuttuun tapaan täynnä tärkeitä keskusteluja ja hienoja kohtaamisia. Erityisen tervetullutta oli päivien paluu fyysiseksi konferenssiksi kodeissa ja toimistoissa vietettyjen rajoitusaikojen jälkeen. Tunnelmassa oli helppo aistia lukuisten iloisten jälleennäkemisten ja kevään koittamisen kohottamaa innostusta.

Päivien teemaksi oli valikoitunut yhä ajankohtaisempi *Kestävä kaupunki*. Kaupunkien kestävyyttä lähestyttiin useista näkökulmista kutsuvierasluentojen, paneelikeskustelujen ja tietysti lukuisten työryhmien kautta. Suuri kiinnostus tapahtumaa ja sen teemaa kohtaan näkyikin ennätyskellisen suurena työryhmien määränä, sillä työryhmiä päivillä oli peräti 26. Valinnan vaikeus oli siis osallistujilla positiivisella tavalla suuri.

Kutsuvierasluennoitsijat **Vishanthie Sewpaul** (University of KwaZulu-Natal & University of Stavanger), **Rodney Harrison** (UCL Institute of Archaeology) ja **Ute Lehrer** (York University, Toronto) toivat päiville ominaisesti erittäin monialaisen kansainvälisen katsauksen kestävyystee-

maan. Sewpaul painotti luennossaan kaupunkien ilmastotavoitteiden ja sosiaalisten tavoitteiden välttämätöntä yhteenkytkeytyvyyttä kestävien yhdyskuntien rakentumisessa. Case-tapauksena hänellä oli Durbanin kaupunki Etelä-Afrikassa. Harrison käsitteli vaikuttavalla tavalla kulttuurilaitosten potentiaalia toimia uusien radikaalien ilmastotoimien tukena. Kulttuuri- ja luonnonperinnön uudelleen ajattelemisen mahdollistaa Harrisonin mukaan näille toimijoille uuden käytännöllisen roolin kestävien tulevaisuuksien mahdollistajina. Lehrer puolestaan nosti esiin yleisten tilojen mahdollisuudet sosiaalisen kestävyuden rakentamisessa korkean rakentamisen lomassa. Yleiset tilat antavat mahdollisuuden tilojen sosiaaliselle rakentumiselle ja tätä kautta infrastruktuuri voi edesauttaa sosiaalisen kestävyuden vahvistumista. Näillä tavoilla kutsuvierasluennot tarkastelivat kaupunkien kestävyyttä toisiaan täydentävästi niin sosiaalisen, kulttuurisen kuin tilallisuudenkin näkökulmien kautta.

Kaupunkitutkimuksen päivillä perinteisesti palmitun Vuoden kaupunkikirjoituksen tittelin pokkasivat Tampereen kaupungin emännöimässä iltatilaisuudessa **Veera Moll** ja **Essi Jouhki**. Heidän

Veera Moll ja Essi Jouhki palkittiin Vuoden kaupunkikirjoituksen kirjoittajina vuoden 2022 Kaupunkitutkimuksen päivillä Tampereella.

kirjoituksensa *Leikin paikka* käsitteli ansiokkaasti lasten tarpeiden huomioimista kaupungistuvan Suomen suunnittelussa 1970-luvulla. Kaupunkisuunnittelun teoria yhdistyy kirjoituksessa historialliseen näkökulmaan tavalla, joka kytkee tarkastelun osuvasti nykyaikaisiin pohdintoihin osallistumisesta ja lasten oikeudesta kaupunkitilaan. Kirjoitus ilmestyi *Yhdyskuntasuunnittelu*-lehden numerossa 1/2021.

Tapahtuman järjestävät vuoroittain vaihtuvalla vetovastuulla Suomen kaupunkitutkimuksen seura (SKTS), Yhdyskuntasuunnittelun seura (YSS) ja Rakennetun ympäristön tutkimuksen seura (RYTS). Tänä vuonna vetovastuussa oli Suomen kaupunkitutkimuksen seura.

EETU NIEMI
Kaupunkiakatemia

Maantieteen opiskelijoiden kokoontumisessa pohdittiin kaupunkien roolia ja tulevaisuutta

Kaupungit olivat maantieteen opiskelijoiden maaliskuun viimeisen viikonlopun kantava teema. Maaliskuussa maantieteen opiskelijat ympäri Suomen pääsivät parin vuoden tauon jälkeen vihdoinkin kokoontumaan yhteen Helsinkiin, verkostoitumaan, kuulemaan kaupungeista ja toimimaan erilaisissa työpajoissa yli opiskelukaupunkirajojen, kun vietettiin Maantieteen opiskelijat ry:n järjestämää Helsingin, Turun, Oulun ja Itä-Suomen yliopiston maantieteen opiskelijoille suunnattua yhteistä Kooma-tapahtumaa.

Kooman eli Kokoontuvat opiskelevat maantieteilijät -tapahtuman oli tarkoitus rantautua Helsinkiin jo keväällä 2020. Pandemia kuitenkin perui tämän tapahtuman. Suunnitelmat kaksi vuotta sitten olivat pitkälti valmiina aina puhujia myöten. Tänä vuonna tapahtuman järjestäminen vihdoinkin varmistui ja Kooma-tapahtuma näkyi ympäri Helsinkiä ja Kumpulan kampusta 24.–26. maaliskuuta Kooman ideana on koota maantieteen opiskelijat eri opiskelukaupungeista verkostoitumaan, viettämään aikaa ja oppimaan tietyn teeman äärelle. Kooman idea on lähtenyt Turusta ja sen jälkeen tapahtuma on kerennyt kiertyä kaikissa ”mantsakaupungeissa” palaten

uudelleen Turkuun ja nyt myös Helsinkiin. Aiempiä teemoina Koomassa on nähty muun muassa Joensuussa rajat, Oulussa pohjoisuus ja Turussa saaristo. Helsingin vuoden 2020 Kooman suunnittelua käynnistämässä ollut **Jouko Lappalainen** kertoo kaupunkien olleen täten luontainen teemavalinta Helsingin Koomalle.

Kooma-tapahtuma alkoi kokoontumisella 1970-luvun arkkitehtuurista tunnetussa Merihaassa, jossa ensimmäisenä opiskelijat pääsivät tutustumaan toisiinsa tapahtuman teeman mukaisesti, visioimalla oman ryhmänsä näköinen mielinen kaupunginosa. Jokainen ryhmä sai tietyt muuttajat, jotka heidän tuli sisällyttää kaupunginosaansa.

Seuraavana aamuna osallistujat kiersivät Kumpulan kampuksella työpajoissa, joita olivat pitämässä Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu, Suomen Maantieteellinen Seura ja Helsinki Think Company. Työpajoissa opiskelijat pääsivät tutustumaan työpajojen pitäjiin, mutta myös ratkaisemaan erilaisia tehtäviä. Suomen Maantieteellisen Seuran pisteellä esimerkiksi pohdittiin kaupunkien tulevaisuuskuvia, miten kaupunkien tulevaisuuksia tehdään, kaupunkia ja ilmastomuutosta ja sitä,

miten tutkimuksella ohjataan politiikkaa. Työpajassa paneuduttiin myös siihen, miten kaupungit voivat ratkaista kestävyysongelmia, eriarvoistumista ja ilmastokriisiä. Helsinki Think Companyn työpajassa opiskelijat kehittivät aikapaineen alla yritysideoita. Aikaraja ei estänyt luovuuden kukkimista vaan työpajassa keksittiin mitä moninaisempia ideoita.

Perjantai-iltapäivällä syvennyttiin kaupunkiteemaan seminaarissa, jonka puhujina olivat **Anni Sinnemäki**, **Markku Löytönen** ja **Ilppo Soininvaara**. Helsingin apulaispormestari Anni Sinnemäki toi seminaariin Helsingin kaupunkiympäristön tervehdyksen käsitellen aiheina muun muassa Helsingin kaupungin hiilineutraaliustavoitetta vuoteen 2030 mennessä. Hän käsitteli muun muassa Hanasaaren ja Salmisaaren kivihiilivoimaloiden sulkemista ja kaupungin hiilinollatavoitetta vuodelle 2040. Sinnemäki totesi myös kaupungin lisäävän puiden ja vehreyden määrää kaupungissa yhtenä ilmastonmuutokseen sopeuttavana keinona. Edellä mainittujen asioiden lisäksi apulaispormestari käsitteli myös muun muassa asuntorakentamistavoitetta, tiivistämistä ja kaupunkiluontoa. Helsingin yliopiston emeritusprofessori Markku Löytösen seminaariosuus käsitteli terveyttä ja kaupunkia ja väitöskirjatutkija Ilppo Soininvaaran seminaariosuus kaupungistumisen politiikkaa.

Seminaariosuuden jälkeen opiskelijat jatkoivat kaupunkiteeman parissa opiskelijoille perinteiseen tapaan rastikierroksen kautta. Rasteilla ulkopaikkakuntalaiset pääsivät yhdessä helsinkiläisten kanssa kiertämään eri pisteillä, joilla tutuksi tulivat osataan Maantieteen opiskelijat ry:n opiskelijakulttuuri, osakunnat, Tekniikan akateemiset ja Helsingin keskustan kaupunkiympäristö. Myöhemmin ilta jatkui juhlien muodossa Mustassa Härässä. Tapahtuman viimeisenä päivänä kokoonnuttiin vielä keran yhteen silliaamiaisen merkeissä.

Tapahtumana Kooma 2022 oli odotettu. Korona-aika vähensi hurjasti opiskelijoiden kohtaamisia ja Kooma tapahtumana kuroi umpeen aukkoa, joka syntyi vuoden 2020 ja 2021 perutuista tapahtumista. Kooman seminaarit ja työpajat antoivat myös uusia ja mielenkiintoisia näkökulmia ja ajatuksia kaupungeista nykypäivänä ja tulevaisuudessa. Kiertävänä tapahtumana Kooma suuntaa ensi keväänä Joensuuun, jossa vuorostaan Tombolo ry saa maantieteellistä henkeä ja verkostoitumismahdollisuuksia tarjoavan tapahtuman järjestääkseen.

ELIAS HIRVIKOSKI

*Geotieteiden ja maantieteen osasto,
Helsingin yliopisto*

Siirtymien maantieteet – Geographies of displacement

Maantieteen päivät 3. – 4.11.2022, Tampereen yliopisto

Maantieteen päivät 2022 järjestetään marraskuun alussa Tampereen yliopistossa. Päivien teema viittaa yhtäältä moninaiisiin käynnissä oleviin yhteiskunnallisiin siirtymiin ja toisaalta konflikteista ja kriiseistä johtuvaan globaaliin liikkuvuuteen. Päivien pääesitelmöijiksi ovat lupautuneet:

- **Ilse van Liempt** (Utrecht University, NL)
- **Natalie Oswin** (University of Toronto, Canada)
- **Päivi Rannila** (Tampere University)
- Neljännän kutsuvierasesitelmöijän nimi täsmentyy myöhemmin

Päiviä edeltää 2.11. järjestettävä väitöskirjatutkijoille suunnattu intensiivikurssi sekä tämän jälkeen kaikille avoin tapahtuma Protest pub panel *Displaced University* (Ravintola Telakka).

Esitelmäkutsu

Maantieteen päivillä työskennellään pääasiassa teemaryhmissä, jotka perustetaan tarjottujen esitelmäaiheiden perusteella. Ohjelmaan voi tarjota myös omaa teemaa tai valmiiksi koottua ryhmää. Maantieteen päivien esitelmäkutsu julkaistaan alkusyksystä 2022.

Lisätietoja

Maantieteen päivistä saa ajankohtaisinta tietoa nettisivuilta, jotka avataan Tampereen yliopiston sivuille kesällä 2022 (<www.tuni.fi>). Lisätietoja antaa myös Jouni Häkli (<jouni.hakli@tuni.fi>).

Kanerva Matveinen SMS:n toiminnanjohtajaksi

Suomen maantieteellisen seuran toiminnanjohtajana aloitti 14. huhtikuuta 2022 FM **Kanerva Matveinen**, seuran edellisen toiminnanjohtajan **Laura Kippolan** siirryttyä toisiin tehtäviin. Matveinen on valmistunut vuon-

na 2020 Helsingin yliopiston geotieteiden ja maantieteen laitokselta, ja aloittelee parhaillaan väitöskirjaansa työvoimapolveluihin ja aluekehitykseen liittyen Helsingin yliopistossa.

Toiminnanjohtajan saa jatkossakin kiinni sähköpostitse osoitteesta <info@geography.fi>.

Väitöksiä – Disputationer

Filosofian maisteri **Ilppo Soininvaaran** poliittisen maantieteen alaan kuuluva väitöskirja *The politics of urbanization – From a global imperative to national struggles* tarkastettiin Helsingin yliopiston matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa 25. toukokuuta 2022. Vastaväittäjänä toimi professori **Raine Mäntysalo** Aalto-

yliopistosta ja kustoksena professori **Sami Moisio**. Tutkimus on julkaistu sarjassa Department of Geosciences and Geography A numerolla 98, ja se on saatavilla sähköisesti osoitteesta <helda.helsinki.fi>.

Filosofian maisteri **Matti Sahlan** väitöskirja *Human Pressures and Impacts on Shallow Seafloor Environments of the Northern Baltic Sea* tarkastettiin Turun yliopiston matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa 6. toukokuuta 2022. Vastaväittäjänä toimi professori **Georg Martin** Tarton yliopistosta ja kustoksena

professori **Jukka Käyhkö**. Tutkimus on julkaistu sarjassa Annales Universitatis Turkuensis AII numerolla 386, ja se on saatavilla sähköisesti osoitteesta <utupub.fi>.

Väitös- ja nimitystiedot Terraan!

Väitös- ja nimitysuutisten julkaisemiseksi väittelijän tai uuteen tehtävään nimitetyn tiedot tulee lähettää *Terran* toimitukseen mahdollisimman ripeästi.

Väitöskirjojen osalta mukaan liitetään väittelijän nimi ja oppiarvo, väitöskirjan nimi, ala, julkaisukanava ja mahdollinen sähköinen saatavuus, kustoksen ja vastaväittäjän nimi ja organisaatio sekä väitöksen paikka ja ajankohta. **Nimitysuutisiin** liitetään tiedot tehtävästä ja sen kestosta sekä ytimekäs kuvaus nimitetyn ansioista. Sekä väitös- että nimitysuutisiin voidaan liittää valokuva.

Aineisto lähetetään sähköpostitse toimitussihteerille <oskar.ronnberg@helsinki.fi>.

Mitalikuulutus

Suomen Maantieteellisen Seuran (Geografiska Sällskapet i Finland) tehtävänä on edistää maantieteellistä tutkimustyötä. Seura osoittaa kunnioitusta maantieteen alalla menestyneille henkilöille myöntämällä heille seuran linjan mukaisesti mitaleita. Seura palkitsee mitalistit vuosittain Maantieteen päivien iltajuhlassa. Tänä vuonna Maantieteen päivät järjestetään Tampereella 3.–4. marraskuuta. Valinnan palkittavista tekevät seuran hallitus ja puheenjohtaja, jotka huomioivat valinnoissaan seuralle osoitetut ehdotukset perusteluineen.

Seuran hallitus pyytää esityksiä mitalein palkittavista henkilöistä 22.9.2022 mennessä. Esitykset tulee jättää sähköpostitse seuran toiminnanjohtajalle (<info@geography.fi>). Esityksessä tulee olla maininta mitalin saajaksi ehdotettavasta henkilöstä ja tälle myönnettäväksi esitettävästä mitalista (ks. <www.geography.fi>). Lisäksi tulee esittää ehdokkaan ansiot, joilla palkitsemista perustellaan.

Suomen Maantieteellisen Seuran gradupalkinto / Geografiska Sällskapet i Finlands gradupris

Vuoden parasta gradua etsitään jälleen!

Lukuvuoden 2021–2022 paras maantieteen maisterintutkielma palkitaan Maantieteen päivillä Tampereella 3.–4.11.2022. Kilpailuehdotuksia vastaanotetaan sekä tutkielman tekijöiltä että heidän ohjaajiltaan. Tutkielman tulee olla valmistunut lukuvuoden 2021–2022 aikana (1.8.2021–31.7.2022). Kilpailuehdotukset tulee toimittaa sähköpostitse seuran toiminnanjohtajalle (<info@geography.fi>) viimeistään 22.9.2022. Seuralle lähetettävän tutkielman lisäksi toimitetaan enintään sivun mittainen perustelu sisältäen työn lyhyen kuvauksen sekä keskeiset tieteelliset ja muut ansiot.

Valinnan tekee Suomen Maantieteellisen Seuran hallitus, joka painottaa valinnassaan erityisesti työn tieteellistä ja yhteiskunnallista merkittävyyttä sekä maantieteellistä näkökulmaa ja omaleimaisuutta, työn oivaltavuutta, omaperäisyyttä ja kunnianhimoisuutta sekä työn osoittamaa valmiutta itsenäiseen tieteelliseen työhön. Edellä mainittujen periaatteiden ohella gradupalkinnon myöntämisessä voidaan painottaa alueellista sekä tutkimusryhmässä toteutettujen ja itsenäisesti työstettyjen tutkielmien tasapainoa. Lisätietoja sähköpostitse: <info@geography.fi>. Mikäli tiedosto on liian suuri liitettäväksi sähköpostiviestiin, ota yhteys seuran toiminnanjohtajaan.

Maailma huutaa, maantiede vastaa

Arvoisat maantieteilijät!

Tervetuloa mukaan **tietokirjaprojektiin**, jonka tavoitteena on tuoda esille maantieteellisen ajattelun vahvuus ajankohtaisten aiheiden tarkastelussa. Tietokirja nostaa tieteenalamme näkyvyyttä ja kansallista asemaa sekä tarjoaa **kattavan suomenkielisen katsauksen maantieteelliseen tutkimukseen**. Tietokirjan kirjoituskutsua on jatkettu **15.8.2022** asti, eli vielä ehtii!

Toimitettava teos kertoo lukijalleen, mitä maantiede on ja mitä maantieteilijät tänä päivänä tutkivat. Olemmeko hakoja Trivial Pursuit -pelissä vai onko osaamisemme ydin kenties jossakin muualla? Miten maantiede liittyy lukijan elämään tai globaaleihin kriiseihin? Mitä meillä on sanottavaa siihen, miltä maailma näyttää sadan vuoden kuluttua?

Maantieteen vahvuus on monisyisten kysymysten kriittisessä ja holistisessa tarkastelussa, joten teos pureutuu päivänpolttaviin kysymyksiin avaamalla näkymiä tieteenalamme tutkimukseen. Tietokirjan lyhyehköt ja napakat artikkelit käyvät lävitse tieteellisen vertaisarviointiprosessin, mutta tähtäimessä on siis toteuttaa helppolukuinen ja populaari katsaus, jolla on potentiaalia myös laajempaan tieteenalan ”markkinointiin” (nuoret, opettajat, virkahenkilöt, poliittiset päättäjät jne.). Ajatuksena on, että kirja palvelee myös maantieteen opiskelijoita esitellen laajasti ja kiinnostavasti tieteenalamme kirjjon.

Kirjan luvut seuraavat temaattista jaottelua ja jokaista lukua alustaa kutsupuheenvuoro, joka kommentoi teeman artikkeleita. Yhden luvun alla tulee olemaan noin 3 artikkelia, joiden yhteyteen kirjoittajilta toivotaan inspiroivia tutkimus- ja/tai kokeiluideoita. Nämä voivat olla lukijaa osallistavia vinkkejä aiheeseen liittyvästä seuratoiminnasta tai aktivismista. Teoksen avaa toimittajien puheenvuoro tieteenalan nykytilasta.

Pääluvut jaotellaan 7–10 laajan teeman mukaan. Jokaisen luvun alle toivotaan kirjoituksia maantieteen eri suuntauksista. Esimerkkejä mahdollisista pääluvuista:

Ekologiat	Eriarvoistuminen
Huolenpito	Teknologisoituminen
Verkostoituminen	Yksipuolistuminen
Vieraantuminen	Moninaistuminen
Vuorovaikutus	Mahdollisuudet

Kirjoittajia pyydetään perustelevaan näkökulmansa maantieteellisyys. Toisin sanoen, mitä tämä näkökulma kertoo maantieteestä? Ja, miksi maantieteellinen näkökulma on oleellinen tämän aiheen tarkastelussa?

Tässä vaiheessa toivomme n. **500 sanan laajennettua abstraktia** ehdotuksestanne (mukaan 3–5 avainsanaa). Lähettäkää se Nooralle **15.8.2022** mennessä: <noora.pyyry@helsinki.fi>.

Käymme neuvottelut kustantajan kanssa loppukesästä. Kokonaiset käsikirjoitukset (3000–3500 sanaa) lähetetään toimittajille 15.2.2023 mennessä. Palaute arviointikierrokselta ja editoreilta toimitetaan kirjoittajille 15.6.2023 mennessä. Lopullisen version määräaika on 15.8.2023.

Tervetuloa mukaan nostamaan maantiede Suomen kahvipöytäkeskusteluihin!

Juho Luukkonen, Heidi Mod, Petteri Muukkonen ja Noora Pyyry

Suomen Maantieteellinen Seura etsii

PÄÄTOIMITTAJAA

maantieteen aikakauskirja *Terralle* 1.1.2023 alkaen. Uuden päätoimittajan perehdytys alkaa syksyllä 2022.

Terra on Suomen johtava maantieteellinen aikakauskirja. Suomen- ja ruotsinkielisten käsikirjoitusten julkaisemisesta päätetään asiantuntijoiden arvioinnin jälkeen. Lehti on arvioitu Julkaisufoorumin tasolle 2. *Terra* on indeksoitu Elsevierin ylläpitämässä Scopus-viit-taustietokannassa. Lehdessä julkaistaan korkeatasoisia vertaisarvioituja artikkeleita ja muuta tieteellistä keskustelua maantieteen- ja aluetieteiden alalta. *Terra* ilmestyy neljästi vuodessa avoimesti verkossa ja painettuna tilaajille. Vuosittain julkaistaan yksi teemanu-mero vierailevan päätoimittajan kanssa.

Päätoimittajalla on päävastuu lehden toimituksesta ja sisällöstä. Lehteä toimitetaan toimi-tustiimissä, johon kuuluvat päätoimittajan lisäksi toimitussihteeri, kaksi kirjallisuustoimit-tajaa ja *Fennia*-lehden kanssa yhteinen taittaja. Toimitustiimi tekee tiivistä yhteistyötä toi-mitusneuvoston kanssa ja sopii yksityiskohtaisesta tehtävänjaosta keskenään.

Etsimme tehtävään väitellyttä tutkijaa, jolla on kokemusta tieteellisestä julkaisemisesta ja kiinnostusta julkaisutoiminnan kehittämiseen. Päätoimittaja johtaa toimitusprosessia saa-puneista käsikirjoituksista valmiiseen lehteen saakka. Käytännössä päätoimittaja etsii ver-taisarvioitsijat, kutsuu pääkirjoitusten kirjoittajat, varmistaa julkaisun tieteellisen laadun ja huolehtii aikataulusta. Lehden päätoimittaja kuuluu myös *Versus*-lehden toimituskun-taan. *Versus* edistää tieteen yhteiskunnallista vuorovaikutusta edistäen tutkimuksen saavu-ttavuutta ja näkyvyyttä.

Edellytämme päätoimittajalta erinomaista suomen kielen taitoa sekä hyvää ruotsin ja englannin taitoa. Pidämme kiinnostusta suomalaista tiedejulkaisemisesta sekä sosiaalista mediaa kohtaan tärkeänä.

Päätoimittajan palkkio on alustavasti noin 220 €/kk.

Tehtävästä kiinnostuneet voivat jättää vapaamuotoisen hakemuksen 31.8.2022 mennessä SMS:n hallitukselle (<sms-hallitus@helsinki.fi>). Lisätietoja tehtävästä saa lehden nykyi-seltä päätoimittajalta Maarit Sireniltä (<maarit.sireni@uef.fi>) sekä Suomen Maantieteel-lisen Seuran puheenjohtajalta (<joni.vainikka@helsinki.fi>). Päätoimittajan valitsee Suo-men Maantieteellinen Seura *Terran* nykyisen päätoimittajan esityksen pohjalta.